

גליון "והיו הדברים"

רשום על מצבת רבינו
בווארשא

ומי שישתדל בהדפסת
הספרים יהיה לו המחבר
למליץ אם יהיה לו זכות

מתורת הגה"ק ר' אריה ליב צינץ זי"ע
אבד"ק פלאצק ובסוף ימיו בווארשא

גליון 62

פר' קרח (בחו"ל) תשפ"ג

ראוי שתנתן התורה על ידכם היה האות ומופת מידת ענות צדק הנבחר מן הקב"ה. וזהו 'כולם שמעו דברים בסיני' שהוא סימן על רצונו יתברך בנמוכי רוח, ואם כן בוודאי אין אתם ראויים שתנתן התורה על ידכם, וגם על ידי אהרן נאמרו כמה פרשיות, ואם כן "מדוע תתנשא" שזהו לאות שאין אתם ראויים שתנתן התורה על ידכם. ואם כן כבר בכל המצוות.

ולזה נתן משה אות ומופת בו שכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו (עירובין י"ג): לכן כפי מה שביקש להגביה עצמו על כל ככה היתה ירידתו שאולה.

וישמע משה ויפל על פניו. כבר כתבנו ויראה עוד על שאמרו מדוע תתנשא וחשדו למשה חס ושלום בגאווה. והנה איתא שקירון עור פניו של משה ממה שהיה כותב בתורה (במדבר יב, ג) "והאיש משה ענו" לגודל ענוותנותו כתב ו' קטנה כדמות י' ונשאר מעט בקולמוס ומזה בא קירון עור פנים והעביר הקולמוס על ראשו ממה שנשאר מן ו' הקטנה.

ומשה כתב ו' קטנה כדמות י' שיהיה כמו עני ביו"ד, ומזה אפשר שנוסף י' על פניו ובא מזה קירון עור פניו י' על ע' של עניו [בגמ' פניו]. וזהו כלפי מה שאמרו "מדוע תתנשא", לזה "ויפול על פניו" שמזה נודע זכות קירון עור פניו בשביל ענוות.

המעט כי העלינו מארץ זבת חלב ודבש כו' אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו כו'. ויש לדייק שהרי עדיין לא היו בארץ ישראל, והמרגלים עצמם שהוציאו דיבה הודו כי ארץ ישראל ארץ זבת חלב ודבש ולא מצרים.

ויראה שהעמיקו בלשונם זה "אשר דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן" (משלי יח, ח). ורמזו בזה שנתרעמו על שילוח המרגלים כי שלחם משה "לתור את הארץ ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה כו'". והמרגלים אמרו שם "אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאוד וגם ילידי הענק ראינו שם", ועל ידי זה נגזרה שימותו במדבר.

ואם כן רמזו בזה שבתחילה בעלילה בא עליהם ששלחם שיראו כי ארץ זבת חלב ודבש היא, אך אליה וקוץ בה "כי עז העם", ולזה אמרו למשה שכוונתו לכך שיראו גבורות העם

ויקומו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה וכו'. לשון "ויקומו" אפשר שביקשו לחלוק על משה שהיה רבן של כל ישראל, ודין קימה לפני רב מובהק הוא כמלא עיניו (קידושין ל"ג), ולזה הראו חציפות כאילו גם עדת קרח גדולים כמוהו. וזהו "ויקומו לפני משה" היינו בפניו ממש, שכל כך הראו חציפות שלא קמו רק בפניו ממש וגם הראו כאילו קמו לא לפניו לבדו, כי אם גם לפני "חמשים ומאתים איש", למה שהם "נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם".

רב לכם. פירש רש"י הרבה יותר מדאי לקחתם לעצמכם גדולה, כולם קדושים כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה.

ויראה דידוע כי אשר משה העניו מכל האדם אשר על פני האדמה, שפך חמתו על האנשים הללו ולא נהג במידת ענוותנותו הוא לפי מאמר רבי שמלאי שלהי מכות (כ"ג): שכתוב 'תורה צוה לנו משה' כי תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה מאי קראה 'תורה צוה לנו משה', תורה תרי"א מצוות על ידי משה ו'אנכי' ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום.

וכבר פירשו 'משה קיבל תורה מסיני' (אבות פ"א משנה א') כי משה זכה לקבל התורה ולא זולתו, כמו הר סיני שזכה שתרד השכינה עליו להורות על מידת ענוה, כמו שהניח הקב"ה כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני, וזהו 'משה קיבל תורה' וזכה למדריגת קבלת התורה 'מסיני' שזכה בשביל ענוה שניתן התורה עליו לפי שהיה עניו מכל האדם לכך ניתנה תורה על ידו.

והנה כבר פירש ב'פרשת דרכים' (דרוש טז) על אמרם ז"ל (סוטה ד'): כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה לפי שכתוב בתורה (בראשית א כו) "נעשה אדם" ואיתא (ב"ר ח ח) אמר משה רבנו של עולם אתה נותן מקום למינים לטעות והשיבו הוא יתברך שהוא ללמד מידת ענוה שיהא גדול נמלך בקטן, ואם כן לפי סברת קרח ועדתו שחס ושלום משה אחז במידת הגאווה אם כן אין ראוי שתנתן התורה על ידי משה לכן כבר בכל התורה כמבואר במדרשות (ע"י תנחומא), כי לא יתכן שתנתן התורה על ידי משה כי הוא יתברך בוחר בנמוכי רוח וזהו טענתו "רב לכם" שאתם אחוזים במדת הגאווה "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה'", שאין לכם יתרון על כל העדה כי אדרבה כי כולם שמעו שני הדברות, ואם כן אם היה

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. אינו לאמר לזולת. ויראה כי כתוב "ואכלה אותם כרגע". ו'כרגע' היינו עידן ועמו של הקב"ה שזעמו רגע כמבואר בגמרא ברכות ז'.

אם כן יש לומר "ואכלה אותם כרגע" היינו בעת זעמו של הקב"ה. והנה אם יתפללו לפניו תעבור רגע של זעם ותתבטל הגזירה. לכן כתוב "לאמר", שכוונתו יתברך שהם יאמרו לפניו התפילה ובתוך כך יעבור רגע הזעם כי משה ידע עת הזעם ובתוך זמן תפילתם יעבור הרגע. וזהו כוונתו "לאמר" שיאמרו לפניו דיבורם, בכדי שתעבור רגע הזעם. לכן נפלו על פניהם "ויאמרו אל אלהי הרוחות לכל בשר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף". ולקמן גבי מגיפה ראו שכבר הגיע רגע של זעם וניתן רשות למשחית כמו שכתוב שם "כי יצא חקצף הבין משה שמה שאמר יתברך שם "לאמר" היינו לאמר לאהרן.

כל תרומות הקדשים אשר ירימו כו' נתתי לך כו' ברית מלח עולם היא לפני ה'. יראה על פי מה שאיתא במדרש רבה (איכה ב, יז) 'כי גדול כים שברך מי ירפא לך' מי שהוא עתיד לרפאות שברו של ים הוא ירפא לך. ופירש בעל מטה אהרן כי איתא במדרש רבה (בראשית ה, ד) שמים התחתונים היו בוכים למה שנתרחקו מן העליונים ולא זכו להיות קרובים לשכינה ופיססם הקב"ה שיקריבו מהן על הקרבנות המלח שנעשה מן מי הים, ואחר שבעוונותינו הרבים המקדש חרב אין לים תנחומין.

וזה שכתוב (תהלים צג, ד) 'מקולות מים רבים אדירים משברי ים' שגדול שבר הים מה שנתרחקו מימיו מן העליונים 'אדיר במרום ה'" והם נתרחקו מזיו העליון, ואולם מן הים נקח עדות אשר עדיין תשוב הקדושה לבית קדשנו במהרה בימינו וזה 'עדויתך נאמנו מאוד לביתך נאוה' עדיין ושם 'קודש' שיבנה בנין העתיד אשר יהיה לאורך ימים.

וכבר אמרו חז"ל (סנהדרין צ"א:) אמר רבי יוחנן מנין לתחיית המתים מן התורה שנאמר "ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן", וכי אהרן לעולם קיים, והלא לא נכנס לארץ ישראל שנותנין לו תרומה, אלא מלמד שעתיד לחיות וישראל נותנין לו תרומה מכאן לתחיית המתים מן התורה ע"כ. נמצא לפי זה שברית כהונתו של אהרן הגם שמתבטלת בזמן החורבן מכל מקום כמו שברית מלח של הקרבנות קיים מבנין העתיד שמזה נתפייסו מים התחתונים, כמו כן הכהונה תהיה לך לעולם וכן תרומות "אשר ירימו לך" יהיו ממש כמו שברית מלח אינו בטל מכח הבנין העתיד המקווה, כמו כן יהיה "לך" תרומה ממש לעתיד.

ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם כו' ולא יקרבו עוד בני ישראל אל אהל מועד. אפשר שירמוז למאי דאיתא בנדרים (ל"ז.) דשכר שימור מותר. וזהו למה ש"לא יקרבו עוד בני ישראל" שהם השומרים, לכן מותר להם ליקח שכר.

בכדי שימותו במדבר. וכמו שכתב אבן עזרא (שמות יד, יג) שסיבב שימותו במדבר שרכי לבב היו ועם כי לא דיבר נכונה כי אין מעצור לה' להושיע אם לא היו חוטאים, אך סברת דתן ואבירם היתה כזאת אבל הלילה לחשוב שהיתה סיבה מאתו יתברך שימותו הדור האלה שהיו פרוכי העבודה ורכי לבב במדבר. רק החוטאים האלה אמרו כן כי העליתנו על ידי מרגלים ששלחת ובאו לארץ אשר שלחם אשר היא זבת חלב ודבש, וזהו סיבה להמיס את לבבנו להמיתנו במדבר.

ויחר למשה מאוד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וכו'. פירש רש"י יודע אני שיש להם חלק בתמידי ציבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון.

אפשר לפרש לפי מה שכתב הפרשת דרכים (דרוש יג) על הא דכתיב גבי מיתת שאול "עמוד נא עלי ומוותני כי אחזני השבץ" ודרשו רז"ל 'אחזני השבץ' עוון גוב עיר הכהנים הלובשים כתונת תשבץ. והנה יש לדקדק דאמאי כינה שאול לעוון גוב עיר הכהנים בכתונת ולא בשאר בגדי כהונה. ונראה דזה יובן עם מאי דאמרינן (ערכין ט"ז.) אמר רב ענני בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך מה קרבנות מכפרים אף בגדי כהונה מכפרים, כתונת מכפר על שפיכות דמים דכתיב "ויטבלו את הכתונת בדם" עד כאן. וכתבו המפרשים ז"ל דהטעם שההורג כהן גדול דאין לו כפרה לעולם ואינו יוצא מעיר מקלט לעולם (מכות י"א:) הוא משום דחטא במכפר, ומשום הכי אין לו כפרה במיתת כהן גדול דומה למה שאמרו אין קטיגור נעשה סניגור. וזהו כוונת שאול באומרו "עמוד נא עלי ומוותני" לפי שיש בידי עוון דשפיכות דמים, "כי אחזני השבץ" כלומר אני חטאתי במכפר דהיינו בכתונת שהרגתי הכהנים ומשום הכי אין לי כפרה בבגדי כהונה דומיא דהורג כהן גדול דאין לו כפרה לעולם ע"כ.

והנה קרח שחלק על משה ואהרן ששימש בכהונה, והכהנים שלוחי דרחמנא, אם כן שפיר אמר אף על גב שתמיד של שחר מכפר על עוונות של לילה, אלו שחטאו בכהן שהוא מכפר "אל תפן אל מנחתם".

ואפשר שלזה אמר "בוקר ויודע ה' את אשר לו", כי חשב שמזה שיראו שנשאר חלק מן התמיד יתנו לבם לשוב אל ה' כי עיניהם יראו שחלקם נשאר, ועל כרחך חטאו במכפר.

ואפשר שקרח אחז הסברא דשלוחי דידן נינהו (עי' נדרים ל"ה:) והוא ערער על הכהונה לכן נשאר חלקו, אבל באמת קיימא לן שלוחי דרחמנא נינהו, אם כן על כרחך מה שלא נתקבל חלקם הוא משום שחטאו במכפר. וזהו "ויודע ה' את אשר לו" היינו הכהן שהוא שלוחו יתברך. ואם כן כשיראו שלא נתקבל חלקם על כרחם "ואת הקדוש והקריב אליו", היינו שיהיה שליח שלו יתברך.

